

Με αφορμή ένα βιβλίο...

Ένα απλό μολύβι

Ασπασία Πρωτογέρου, συγγραφέας και παιδαγωγός

Εικονογράφηση: Γιαννοπούλου Ανδρομάχη | 40

Δραστηριότητες για τις τάξεις:

Έπαινος από το International Board on Books for Young People (IBBY) για
Πρωτοεμφανιζόμενο Συγγραφέα Βιβλίου για Παιδιά

Λίγα λόγια για τη συγγραφέα

Η Ασπασία Πρωτογέρου είναι απόφοιτος του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου, τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, με μεταπτυχιακές σπουδές στην Επιστήμη της Εκπαίδευσης στο Université des Sciences Humaines του Στρασβούργου. Έχει κάνει ανώτερες σπουδές στην Πολιτιστική Εμπύχωση και στη Συμβουλευτική. Ήταν ένα από τα πρώτα ενεργά μέλη της Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε. (Πανελλήνιας Ένωσης Εκπαιδευτικών για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση).

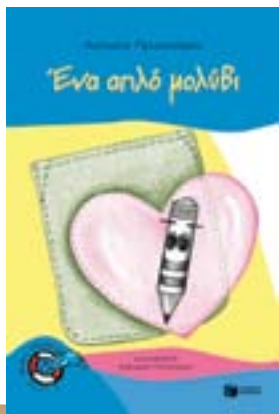
Εδώ και χρόνια μεταφράζει και επιμελείται παιδικά βιβλία προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας. Γράφει παραμύθια, μυθιστορήματα, ποιήματα και θεατρικά έργα για παιδιά. Η Γυναικεία Λογοτεχνική Συντροφιά έχει τιμήσει το οικολογικό της διήγημα «Μπουκάλι με μήνυμα» με Εύφημο Μνεία.

Το πρώτο της βιβλίο, «Ένα απλό μολύβι», βραβεύτηκε από τον Κύκλο του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου (IBBY) με Έπαινο Πρωτοεμφανιζόμενου Συγγραφέα Βιβλίου για Παιδιά ή για Νέους.

Πλοκή:

Ένα απλό μολύβι ζει παραπεταμένο ανάμεσα στα πολύχρωμα και φανταχτερά μολύβια ενός καλομαθημένου παιδιού. Κανείς δεν το χρησιμοποιεί, δεν του δίνει σημασία. Μην αντέχοντας άλλο να νιώθει κατώτερο, το απλό μολύβι τολμά να φύγει και να αναζητήσει μια καλύτερη τύχη. Ένας άσημος νεαρός ζωγράφος θα το συναντήσει τυχαία. Θα το μαζέψει όλο χαρά και θα το κάνει «βασιλιά» του: θα το χρησιμοποιήσει για να σκισάρει, πριν χρωματίσει, τα έργα του. Ζωγράφος και μολύβι θα γίνουν αχώριστοι φίλοι, η κοινή τους προσπάθεια θα γίνει δημιουργία και η δημιουργία θα φέρει αναγνώριση και επιτυχία.

Η ιστορία του απλού μολυβιού μάς δείχνει πως αξίζει να κυνηγάμε τα όνειρά μας. Γιατί ακόμα κι όταν είσαι ένα απλό μολύβι και κάνεις απλά γκρι γραμμές, μπορείς να κάνεις θαύματα. Αρκεί να πιστέψεις στον εαυτό σου. Και αν κάποιος πιστέψει σε σένα, μπορείς να του αλλάξεις και τη δική του ζωή. Τότε από απλό μολύβι γίνεσαι μαγικό ραβδί!

Με αφορμή ένα βιβλίο...

Ας παίξουμε με το απλό μολύβι:

>> ΕΡΕΘΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Οι ήρωες του βιβλίου δίνουν έναυσμα για προβληματισμό, συζήτηση και παιχνίδι γύρω από ουσιαστικά θέματα, όπως η διαφορετικότητα, οι υπερπαροχές, η αντιμετώπιση της απόρριψης και των δυσκολιών, η αυταξία, η αποδοχή και ο αλληλοσεβασμός, η συνεργατικότητα, η προσπάθεια και η ανταμοιβή.

Διαφορετικότητα

«...Όμως (το απλό μολύβι) διέφερε, γιατί όλα τα άλλα μολύβια ήταν χρωματιστά, όπως και οι μαρκαδόροι και οιμπογιές.[...]»

Βασικό μήνυμα:

ΟΛΟΙ είμαστε διαφορετικοί, ΟΛΟΙ είμαστε μοναδικοί, ΟΛΟΙ έχουμε δικαίωμα να μας σέβονται και υποχρέωση να σεβόμαστε τους άλλους.

Τα παιδιά καλούνται να «συναισθανθούν» πώς ένιωθε το απλό μολύβι στο αρχικό του περιβάλλον και να «μιλήσουν» αντ' αυτού.

Μπορούμε να ενθαρρύνουμε τα παιδιά να μοιραστούν δικά τους αντίστοιχα συναισθήματα και βιώματα (αμηχανίας, ανασφάλειας, έλλειψης αυτοπεποίθησης, μειονεξίας, απαξίωσης, προδοσίας).

Αναγνωρίζουμε, εξοικειωνόμαστε και μαθαίνουμε να αποδεχόμαστε τη διαφορετικότητα/μοναδικότητά μας: παροτρύνουμε τα παιδιά να αναφερθούν στις διαφορές μεταξύ των ανθρώπων (καταγωγή, χρώμα δέρματος, γλώσσα, όνομα, σωματικό βάρος, ύψος, ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: αναπηρίες, φακίδες, μύτη, αυτιά, «σιδεράκια» στα δόντια, τρόπος ομιλίας, ενδιαφέροντα).

Με αφορμή ένα βιβλίο...

Ας παίξουμε με το απλό μολύβι:

>> ΣΧΕΤΙΚΑ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

1 Τα χρώματα των συναισθημάτων: ατομικό παιχνίδι ζωγραφικής

Τα παιδιά καλούνται να αποτυπώσουν στο χαρτί συναισθήματα που βίωσε το μολύβι αποδίδοντας στο κάθε συναίσθημα ένα χρώμα. Δημιουργούμε την παλέτα των συναισθημάτων: τι χρώμα μπορεί να έχει ο θυμός, ο φόβος, η απογοήτευση, η χαρά, η αγάπη;

2 Μια παρέα – όλοι διαφορετικοί: ατομικό/ομαδικό παιχνίδι ζωγραφικής

Τα παιδιά καλούνται ατομικά ή ομαδικά να ζωγραφίσουν μία ανθρώπινη αλυσίδα από «διαφορετικούς» ανθρώπους ως προς τη φυλή, την ηλικία, το φύλο, τα χαρακτηριστικά κτλ.

3 «Ο διπλανός μου μου αρέσει γιατί...»: παιχνίδι ενδυνάμωσης σχέσεων

Τα παιδιά σε κύκλο ή ανά τυχαία ζευγάρια καλούνται να μιλήσουν για ένα τουλάχιστον θετικό χαρακτηριστικό του/της διπλανού/διπλανής τους (ενισχύεται η θετική πλευρά της διαφορετικότητας).

4 Κοροϊδεύω την κοροϊδία: παιχνίδι συναισθηματικής αποφόρτισης

Η συγγραφέας ή/και ο δάσκαλος αποδομούν τον στιγματισμό της διαφορετικότητας με το να μοιράζονται με τα παιδιά προσωπικά αρνητικά βιώματα, αλλά με εύθυμο τρόπο: π.χ. «Με έχουν κοροϊδέψει για το όνομά μου: αντί για Πρωτογέρου με φώναζαν πρώτο γέρο!». Αν θέλουν, τα παιδιά μπορούν να ακολουθήσουν το παράδειγμα αυτό.

Με αφορμή ένα βιβλίο...

Ας παίξουμε με το απλό μολύβι:

>> ΕΡΕΘΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Υπερπαροχές και ουσία

«Οι γονείς και οι φίλοι του παιδιού προσπαθούσαν συνέχεια να το εντυπωσιάσουν και του έπαιρναν όλο και πιο φανταχτερά μολύβια, όλο και πιο εντυπωσιακούς μαρκαδόρους, όλο και πιο ασυνήθιστες μπογιές».

Βασικό μήνυμα:

«Ουκ εν τω πολλώ το ευ»

Παροτρύνουμε τα παιδιά να σταθούν κριτικά απέναντι στο φαινόμενο των υπερπαροχών. Συζητάμε: όποιος μας παίρνει πολλά

και ακριβά πράγματα μας αγαπά περισσότερο; Μπορούν τα πράγματα να υποκαταστήσουν την αγάπη; Ποια πράγματα έχουν για εμάς αξία που δεν μετριέται με χρήματα; Πώς μπορεί ένα χαμηλής υλικής αξίας αντικείμενο να μας ενθουσιάσει;

>> ΣΧΕΤΙΚΑ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

1 Φτιάξ' το μόνος σου: παιχνίδι κατασκευών με απλά υλικά

Μπορούμε να υλοποιήσουμε με πολύ απλά υλικά διασκεδαστικές δημιουργικές ιδέες: μαριονέτες για κουκλοθέατρο (κολλώντας φιγούρες από χαρτί πάνω σε μολύβια), σαΐτες και караβάκια από χαρτί κτλ.

2 «Μαγικές» υφές μ' ένα απλό μολύβι: ατομικό παιχνίδι ζωγραφικής

Χρησιμοποιώντας το αγαπημένο μας απλό γκρι μολύβι σκιαγραφούμε (ξεπατικώνουμε) πάνω σε κόλλες χαρτί διαφορετικές υφές διαφόρων επιφανειών και αντικειμένων, π.χ. έναν τοίχο, έναν χάρακα, ένα νόμισμα, ένα κλειδί, μια ξύλινη επιφάνεια. Στη συνέχεια αναδεικνύουμε την γκρι υφή σαν κεντρικό εικαστικό θέμα ζωγραφίζοντας γύρω της μια πολύχρωμη αυτοσχέδια κορνίζα.

Με αφορμή ένα βιβλίο...

Ας παίξουμε με το απλό μολύβι:

>> ΕΡΕΘΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Αποδοχή και αλληλοσεβασμός

«[...] τα χρωματιστά μολύβια καμάρων και σήκωναν τις μύτες τους ξιπασμένα. Το καημένο το απλό μολύβι με την ταπεινή γκρι καρδιά αισθανόταν καλύτερο από όλα αυτά».

Βασικό μήνυμα:

Είμαστε όλοι διαφορετικοί και δεν ταιριάζουμε όλοι με όλους. Πρέπει όμως να μας σέβονται και να σεβόμαστε κι εμείς τους άλλους.

Ίσως να θέλαμε να μας αποδέχονται και να μας θαυμάζουν όλοι. Αυτό δεν είναι δυνα-

τό, αλλά δεν πειράζει! Κάθε άνθρωπος έχει διαφορετικές προτιμήσεις, απόψεις, ιδιαιτερότητες. Δεν μπορούμε να είμαστε αρεστοί σε όλους. Όπως κι εμείς έχουμε τις προτιμήσεις μας. Έχουμε όμως το δικαίωμα να μας σέβονται και την υποχρέωση να σεβόμαστε κι εμείς τους άλλους. Έχουμε όμως και την ελευθερία της επιλογής των φίλων μας. Διαλέγουμε για φίλους ανθρώπους που μας αποδέχονται και μας αγαπούν έτσι όπως είμαστε.

>> ΣΧΕΤΙΚΑ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

1 Τα χρώματα που είμαι: παιχνίδι ζωγραφικής

Παρακινούμε τα παιδιά να ζωγραφίσουν το περίγραμμα ενός ανθρώπου, του εαυτού τους. Μετά το συμπληρώνουν με τα χρώματα που τους αρέσουν και πιστεύουν ότι τα εκφράζουν (δες και «Τα χρώματα των συναισθημάτων»). Μετά τα παροτρύνουμε να μας «παρουσιάσουν» τον εαυτό τους. Πόσο μοιάζει το ανθρωπάκι τους και πόσο διαφέρει από άλλα;

2 Εγώ προτιμώ...: παιχνίδι παντομίμας

Τα παιδιά προσπαθούν με παντομίμα να δείξουν ασχολίες ή πράγματα που αρέσει στο καθένα.

3 Αποδεχόμαστε και «σβήνουμε» τα λάθη μας

Ατομικό παιχνίδι αυτοκριτικής και αποδοχής του εαυτού που συμβάλλει στην ηθική συγκρότηση των παιδιών. Το μολύβι από τη φύση του μας επιτρέπει να γράφουμε και να σχεδιάζουμε, αλλά και να σβήνουμε και να ξαναπροσπαθούμε. Το μολύβι «αγαπάει» τα λάθη μας, γιατί μέσα από αυτά μαθαίνουμε. Μπορούμε, λοιπόν, να παρακινήσουμε τα παιδιά να σημειώσουν κάποια λάθη (συμπεριφοράς, επιλογές κτλ.) που θεωρούν ότι έχουν κάνει και μετά να τα σβήσουν. Τι θα μπορούσαν να βάλουν στη θέση τους; (Παρακινούμε τα παιδιά να κάνουν μια θετική στοχοθέτηση.)

Με αφορμή ένα βιβλίο...

Ας παίξουμε με το απλό μολύβι:

>> ΕΡΕΘΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η αντιμετώπιση των δυσκολιών & της απόρριψης

«...Το παιδί δεν το χρησιμοποιούσε ποτέ στις ζωγραφιές του. Το άφηνε παραπεταμένο σε μια γωνιά, σαν να μην υπήρχε. Το απλό μολύβι ένιωθε τόσο άσχημα που μια μέρα το αποφάσισε κι έφυγε από το σπίτι του παιδιού για να ψάξει την τύχη του αλλού».

Βασικό μήνυμα:

Στις δυσκολίες και στην απόρριψη δεν το βάζουμε κάτω. Την αλλαγή προς το καλύτερο τη φέρνουμε εμείς οι ίδιοι.

Κανείς δεν έχει το δικαίωμα να μας ορίσει την αξία μας. Η απόρριψη είναι μια ευκαιρία για αλλαγή προς το καλύτερο.

Για να βελτιώσουμε τη ζωή μας, πρέπει να έχουμε την πίστη και το θάρρος να αλλάζουμε: συνθήκες, συνήθειες και –πάνω απ' όλα– τον εαυτό μας. Ο καθένας μας έχει την αξία του. Όταν βρούμε τις κατάλληλες προϋποθέσεις, η αξία μας αυτή μπορεί να αναδειχθεί και να ευεργετήσει και τον εαυτό μας και το σύνολο. Γι' αυτό οφείλουμε να μη μένουμε παθητικοί και άβουλοι απέναντι στις δυσκολίες, αλλά να παλεύουμε για

το καλύτερο. Ποιο είναι αυτό; Αυτό που μας δείχνει η «πυξίδα» της καρδιάς μας.

«Το μολύβι ευτυχισμένο έμεινε μόνο μια μικρή μύτη, ένα βέλος, σαν το δείκτη μιας πυξίδας που δείχνει πάντα τη σωστή κατεύθυνση».

Συζητάμε με τα παιδιά:

Ποια είναι τελικά η σωστή κατεύθυνση που δείχνει το μολύβι «πυξίδα»; Να μην το βάζουμε κάτω, να πιστεύουμε στον εαυτό μας, να κυνηγάμε τα όνειρά μας, να κοπιάζουμε γι' αυτά, να γινόμαστε χρήσιμοι, να προσφέρουμε, να αγαπάμε.

Με αφορμή ένα βιβλίο...

Ας παίξουμε με το απλό μολύβι:

>> ΕΡΕΘΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Κτίζοντας την αυταξία μας

«[...] ο νεαρός πήρε το μολύβι στα χέρια του. Και τότε το μολύβι ένιωσε όπως ποτέ ξανά: χρήσιμο. Όχι, όχι! Ήταν κάτι πολύ περισσότερο: μαγικό! Το χέρι του νεαρού το έσερνε πάνω στον καμβά σκισσάροντας, όπως μια καταπληκτική χορεύτρια γλιστράει στον πάγο».

Βασικό μήνυμα:

ΟΛΟΙ είμαστε χρήσιμοι, **ΟΛΟΙ** αξίζουμε.

Σύγχρονες έρευνες σχετικά με το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού έχουν καταδείξει ότι τα παιδιά που νιώθουν μειονεκτικά, άχρηστα και χωρίς αξία είναι αυτά που

συσσωρεύουν και εκφράζουν επιθετικότητα. Το να νιώθουμε χρήσιμοι και δημιουργικοί κτίζει την αυτοπεποίθηση και την αυταξία μας. Όπως καταδεικνύει το παράδειγμα του «απλού μολυβιού», όταν αναλαμβάνουμε ευθύνες που μας αναλογούν, χρησιμοποιούμε δημιουργικά τις δεξιότητές μας και εκπληρώνουμε καθήκοντα μέσα στο πλαίσιο των δυνατοτήτων μας, ενισχύεται η αυταξία μας. Το ίδιο συμβαίνει όταν εκδηλώνουμε το ενδιαφέρον μας για τους συνανθρώπους και το περιβάλλον μας: νιώθουμε χρήσιμοι και αποδεκτοί.

>> ΣΧΕΤΙΚΑ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

1 Η προσωπική μου έκθεση ζωγραφικής: ατομικό παιχνίδι ζωγραφικής

Κάθε παιδί χρησιμοποιεί μια κόλλα χαρτί σαν τοίχο γκαλερί και ζωγραφίζει τα δικά του «έργα» με ένα κοινό θέμα, π.χ. ό,τι αγαπώ πιο πολύ. Τα παιδιά σκισσάρουν πρώτα με μολύβι και μετά προσθέτουν τα χρώματα.

2 «Βάζω ένα χεράκι»: ατομικό παιχνίδι ζωγραφικής

Δίνουμε στα παιδιά έτοιμες ή τα παρακινούμε να ζωγραφίσουν κάποιες φιγούρες (π.χ. φυτό σε γλάστρα) και μετά τα προτρύνουμε να «βοηθήσουν» προσθέτοντας ένα χρήσιμο στοιχείο (π.χ. ποτιστήρι).

Με αφορμή ένα βιβλίο...

Ας παίξουμε με το απλό μολύβι:

>> ΕΡΕΘΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Συνεργατικότητα

[...] «νεαρός και μολύβι χόρεψαν μαζί πάνω σε πολλούς καμβάδες. Πάντα αγκαλιασμένοι, το τέλειο ζευγάρι, δημιουργούσαν με τις χορευτικές τους φιγούρες πανέμορφες εικόνες πάνω στη λευκή πίστα του καμβά».

Βασικό μήνυμα:

Η δύναμη της ομάδας: συμπληρώνοντας ο ένας τον άλλον

Η μοναδικότητά μας μπορεί να γίνει ακόμα πιο δυνατή και δημιουργική όταν συνεργαζόμαστε και με άλλους. Το ομαδικό πνεύμα

και η αμοιβαιότητα διευρύνει τις ατομικές μας δυνατότητες, εμπλουτίζει τη ζωή μας και βοηθά να κτίζουμε υγιείς, ισορροπημένες σχέσεις.

Τα χαρακτηριστικά μιας «επιτυχημένης» ομάδας: αμοιβαίος σεβασμός και αποδοχή, κοινά ενδιαφέροντα και στόχοι, αλληλοσυμπλήρωση.

>> ΣΧΕΤΙΚΑ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

1 «Τέντζερης & καπάκι»: παιχνίδι ζωγραφικής - παντομίμα

Παρακινούμε τα παιδιά να σκεφτούν, να ζωγραφίσουν ή/και να παρουσιάσουν με παντομίμα άλλα επαγγέλματα ή δραστηριότητες όπου δημιουργός και εργαλείο λειτουργούν επιτυχημένα μαζί.

2 Το ουράνιο τόξο: ομαδικό παιχνίδι ζωγραφικής

Καθοδηγούμε τα παιδιά, με βάση τα χρώματα της ιστορίας μας (κίτρινο, κόκκινο, μπλε, πράσινο), να χωριστούν ανά «χρώματα» και να ζωγραφίσουν σε ένα μεγάλο ενιαίο χαρτί ένα ουράνιο τόξο. Σε κάθε χρώμα τα παιδιά μπορούν να ζωγραφίσουν και αντίστοιχα αντικείμενα με κάθε χρώμα, π.χ. στο κίτρινο τον ήλιο.

3 Το κυνήγι των σκιών: ομαδικό παιχνίδι ζωγραφικής

Με μια βασική καθοδήγηση η μια ομάδα παιδιών ζωγραφίζει πολύχρωμα αντικείμενα και η άλλη προσθέτει με μολύβι τη σκιά τους.

Με αφορμή ένα βιβλίο...

Ας παίξουμε με το απλό μολύβι:

>> ΕΡΕΘΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Προσπάθεια και ανταμοιβή

«Έτσι σκίσαραν μαζί πολλές υπέροχες ζωγραφιές, κι όταν μια μέρα αυτές βγήκαν να γνωρίσουν τον κόσμο, κάτω από τα φώτα μιας λαμπερής γκαλερί γεμάτης ενθουσιασμένους ανθρώπους, ο νεαρός κράτησε το μολύβι στην πιο τιμητική θέση [...]»

Βασικό μήνυμα:

Η προσπάθεια ανταμείβεται

Αξίζει να μοχθούμε για να κάνουμε τα όνειρά μας πραγματικότητα.

Συζητάμε με τα παιδιά για εμπειρίες που η προσπάθεια τα δικαίωσε. Παράδειγμα:

για να μάθουμε ποδήλατο, πρέπει να προσπαθήσουμε αρκετές φορές, μπορεί και να πέσουμε, όμως η χαρά της ισορροπίας δικαιώνει τον κόπο μας.

>> ΣΧΕΤΙΚΑ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

Θέλω να προσπαθήσω να...:

Τα παιδιά ζωγραφίζουν όνειρα και στόχους που θέλουν να πραγματοποιήσουν ή μιλάνε γι' αυτά.